

Právní dějiny na území Slovenska

Ladislav Vojáček

VII. Státoprávní aspekty revoluce 1848–1948 a ústavní vývoj do poloviny šedesátých let 19. století

Periodizace

1. Revoluce 1848-1849
2. Bachovský absolutismus (1849–1860)
3. Období ústavního provizoria (1860–1867)
4. Rakousko-uherský dualismus (1867–1918)

Revoluce 1848-1849

- protifeudální
- demokratická
- národní

Protifeudální aspekty revoluce

- zrušení urbáře
- zrušení aviticity
- zrušení šlechtických výsad (daně)

Hrabě (gróf) Lajos Batthyány

předseda první
uherské konstituční
vlády (1848)

Národní aspekty revoluce

- národní požadavky jednotlivých národů
- neúspěšné úsilí o zrovnoprávnění nemad'arských národů
- Žiadosti slovenského národa (L. Mikuláš)
- účast na Slovanském sněmu
- SNR a vojenské výpravy
- Marcový prosbopis 1849

Bratislavská marcová ústava (březnové nebo dubnové zákony)

- poslední uherský stavovský sněm
- personální unie
- parlamentní režim
- požadavky nemadžarských národností nezohlednila
- některá občanská práva a svobody

Občanská práva a svobody

- rovnost před zákonem
- ochrana vlastnictví
- svoboda tisku
- svoboda vyučování na vysokých školách
- náboženská svoboda

Politický vývoj

- ozbrojený konflikt (podzim 1848)
- Výbor na obranu vlasti (místo vlády) a revoluční Národní shromáždění
- František Josef I. (december 1848)
- na jaře 1849 svržení Habsburků = nezávislost
- porážka revoluce (Világos)
- slovenští představitelé na straně Vídně
- Stadionova (Březnová) ústava 1849

Stadionova (Březnová /marcová/) ústava 1849

- oktrojovaná
- pro celou monarchii
- císař, dvoukomorový říšský sněm, vláda, říšský soud
- zemské (krajinské) zřízení
- katalog občanských práv
(pro území Uher suspendován)
- v praxi prakticky neprovedena

Periodizace

1. Revoluce 1848-1849
2. Bachovský absolutismus (1849–1860)
3. Období ústavního provizoria (1860–1867)
4. Rakousko-uherský dualismus (1867–1918)

Bachovský absolutismus (1849 – 1860)

- Silvestrovské patenty 1851
- absolutistický, centralizující režim
  - = snaha přizpůsobit uspořádání Uher poměrům v západní části říše
- úsilí o ekonomický rozvoj
- někteří Slováci ve státní správě a justici

Snaha přizpůsobit uspořádání Uher poměrům v západní části říše

- reorganizace územní správy
- zavádění rakouských zákonů, zejména
  - ABGB
  - směnečný zákon 1850
  - trestní předpisy z let 1852, 1853 a 1855
  - banský zákon 1854

Allgemeines

bürgerliches Gesetzbuch

für die

gesamten Deutschen Erbländer

der

Oesterreichischen Monarchie.

I. Theil.

Wien.

Haus der k. k. Hof- und Staatsdruckerei

1811.

Rummel

ABGB

Kommentar

2. Band / Teil 2b: §§ 1313–1341

3. Auflage

MANZ

Konec bachovského absolutismu

■ odstraněn postupně

- odvolání A. Bacha 1859
- svolání rozšířené říšské rady
- vyhlášení Říjnového /Októbrového/ diplomu
- vydání Schmerlingovy (únorové /februárové/) ústavy 1861

Periodizace

1. Revoluce 1848–1849
2. Bachovský absolutismus (1849–1860)
3. Období ústavního provizoria (1861–1867)
4. Rakousko-uherský dualismus (1867–1918)

Únorová /februárová, Schmerlingova/ ústava 1861

- Uher se dotýkal jen zákon o zastupitelstvu říšském
(+ zemská zřízení a volební řády do „neuherských“
zemských sněmů)
- dvoukomorová říšská rada
  - užší říšská rada /bez zástupců Uher/
  - širší říšská rada

Nastolení provizoria

- **širší říšská rada se nikdy nesešla**
(bojkot maďarských činitelů)

= rozpuštění uherského sněmu

- **urovnání v polovině 60. let**

= kompromis: rakousko-uherské vyrovnání 1867

Ferenc Deák